

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura

Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat

Instruccions de la Direcció General d' Innovació i Formació del Professorat, per les quals es regulen les actuacions dels centres d'educació infantil, primària i secundària obligatòria quant a la prevenció i intervenció en l'absentisme escolar com a situació de risc, per al curs 2010-2011

L'obligatorietat de l'ensenyament és un dels pilars bàsics de qualsevol sistema educatiu que vulgui assegurar el principi d'igualtat d'oportunitats. La Constitució espanyola de 1978, en el seu article 27.4, indica que l'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, estableix en el Títol preliminar article 4, l'obligatorietat i gratuïtat de l'ensenyament bàsic per a totes les persones, en el Títol I, article 12.1 defineix l'etapa d'educació infantil com a una etapa amb identitat pròpia que atén els infants des del naixement fins als sis anys, i en el Títol II, articles 80 i 81, expressa que correspon a l'administració educativa assegurar una actuació preventiva i compensatòria garantint les condicions més favorables per a l'escolarització.

La Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció i dels drets de la infància i adolescència, al títol III, capítol I, secció 9a d'Educació a l'article 33, 1, expressa que totes les persones menors d'edat tenen el dret a l'educació i a rebre una formació integral que garanteixi el ple desenvolupament de les seves capacitats i la seva identitat personal des del seu naixement, en el si de les famílies, amb la col·laboració de les administracions públiques.

El mateix article 33.2 expressa que les persones menors d'edat que es trobin en situació d'especial risc socioeducatiu rebran una atenció preferent i tenen dret a l'assistència i formació necessàries que les permeti una desenvolupament adequat i la seva realització personal. El capítol II, article 60.2.e. defineix com a situació de risc la desescolarització o l'absentisme escolar habitual o sense justificació durant el període obligatori.

L'escola esdevé un mitjà important per a la socialització dels infants. Tant és així que la socialització és un dels objectius de l'educació formal. Durant el procés d'escolarització es fa l'aprenentatge del fet social, de les normes, els valors, els comportaments que regulen la convivència i, a la vegada, permeten la individualització, l'autonomia i el desenvolupament d'una autoestima positiva.

L'absentisme és símptoma d'una realitat socioeducativa en la qual conflueixen una varietat de factors de tipus escolar, social i familiar. La dimensió individual i escolar està també condicionada per altres factors localitzats fora de l'escola, i que es troben a l'entorn immediat de l'alumne/a, la família, el barri, el grup social al qual pertany i que, a més, incideixen en el seu procés d'ensenyament aprenentatge. Es presenta amb més o menys intensitat a l'escola durant les etapes de l'educació infantil, l'educació primària i, fonamentalment, en l'educació secundària obligatòria. Aquest absentisme s'ha de prevenir, detectar i abordar perquè:

- ◆ Pot ser la manifestació d'un problema escolar, familiar, socioeconòmic o sociocultural.
- ◆ És un indicador de risc social i d'inadaptació escolar.
- ◆ En conseqüència té un incorrecte procés de socialització que pot generar conductes asocials i antisocials, autoexclusió, marginació a més de fracàs escolar.

Aquestes instruccions han de ser el referent de les mesures que s'han d'adoptar per part dels centres per prevenir, detectar i intervenir en els casos d'absentisme. En cap cas pretenen substituir els plans d'intervenció ja desenvolupats en els diferents centres educatius i els canals de coordinació amb els serveis socials dels municipis respectius, protecció de menors o Fiscalia de Menors.

Per tot això, amb la finalitat d'ajudar a disminuir les taxes d'alumnat absentista, es dicten les següents instruccions.

Primera. Àmbit d'aplicació

Aquestes instruccions s'aplicaran als centres sostinguts amb fons públics d'Educació Infantil, Educació Primària i Educació d'Educació Secundària Obligatòria en relació a l'alumnat menor de 16 anys.

El consell escolar del centre realitzarà el seguiment de les mesures adoptades en la Programació General Anual, així com la valoració d'aquestes en la memòria corresponent de final de curs.

A la direcció del centre li correspon el seguiment d'aquestes instruccions, assegurant i vetllant per el seu coneixement i la seva aplicació per part dels diferents òrgans de coordinació i funcionament del centre.

Segona. Objectius

Aquestes instruccions tenen com a objectius

1. Ordenar i regular les actuacions en l'absentisme escolar com a situació de risc, quant a la prevenció, detecció, l'abordatge conjunt, i l'avaluació pel que fa al centre educatiu.
2. Definir procediments de treball en els centres i serveis educatius per a la prevenció de l'absentisme escolar com a situació de risc, en col·laboració especialment amb els Serveis Socials municipals, Policia Tutor/Referent o Policia Local, Protecció de Menors i Fiscalia de Menors.
3. Fomentar la col·laboració i la participació d'altres organitzacions, entitats i associacions que tenen relació amb infants i joves en edat d'escolarització obligatòria.
4. Realitzar un diagnòstic detallat de forma periòdica i sistematitzada que permeti avançar en nous tipus d'intervenció en els centres educatius.
5. Avaluar i interpretar les dades enregistrades d'absentisme, desescolarització i abandonament escolar amb la finalitat de, a més de conèixer la situació, posar en funcionament actuacions de prevenció i intervenció.

Totes les actuacions que es fan per al compliment d'aquests objectius, s'han de fer de manera continuada i coordinadament amb els diferents òrgans i institucions que les desenvolupen.

Tercera. Àmbits d'actuació

Els centres educatius recolliran en els diversos elements de la Programació General Anual de Centre, Pla d'Atenció a la Diversitat (PAD) i Pla d'Acció Tutorial, les actuacions que s'han de dur a terme en la prevenció i intervenció de l'absentisme escolar i, si escau, amb col·laboració amb diferents departaments i serveis de la Conselleria d'Educació i Cultura, l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, o amb altres entitats.

En l'etapa d'educació infantil tot i que no és una etapa educativa obligatòria, l'absència intermitent o continuada a l'escola pot ser símptoma de situacions familiars de risc. El programa d'absentisme escolar ha de contemplar les accions preventives i recursos dirigits a la població absentista també en l'etapa de l'educació infantil, etapa on es creen els hàbits i les conductes adients a l'activitat escolar que posteriorment ens permetran una escolarització més normalitzada en etapes superiors. Per això, cal realitzar un control diari de l'assistència de l'infant i actuar preventivament. En aquesta etapa, el concepte d'absentisme s'aplicarà amb una intenció preventiva i compensadora de les desigualtats, a més d'intervenir quan es detecti una situació de risc. L'objectiu bàsic és fomentar l'hàbit d'assistir amb regularitat a l'escola des dels tres anys, especialment en els casos de la població més desfavorida.

Prevenció. Educació infantil. Educació Primària. Educació Secundària

Actuacions per evitar l'aparició de casos d'absentisme:

1. Respecte a l'organització dels centres

- a). Elaborar projectes educatius de centre realment adaptats a l'entorn social en què es troben els alumnes, de forma que permetin donar respostes eficaces i viables als problemes que presenten aquests alumnes, sempre des del concepte d'escola inclusiva.
- b). Impulsar la formació docent en centres que contribueixi al coneixement de les característiques i necessitats del seu alumnat, per a l'elaboració de les adaptacions curriculars corresponents de caire didàctic, organitzatiu, etc. Impulsar, també, la preparació específica per a l'atenció a l'alumnat que presenta una especial problemàtica absentista com a factor de risc que pot derivar en situacions d'exclusió educativa i/o social (metodologies participatives, comunicació activa amb l'alumnat i les famílies).
- c). Aplicar el Pla d'acollida per a tot l'alumnat i especialment per al nou vingut.
- d). Vetllar i posar cura en el pas de l'alumnat de primària a secundària.
- e). Programar altres actuacions com són fer un bon traspàs d'informació, revisió dels ROF en els casos d'absentisme amb intervenció dels serveis socials per, sempre que sigui possible, no expulsar-los del centre, etc.

2. Respecte a les famílies

- a). Establir relacions fluïdes amb les famílies mitjançant les reunions de principi de curs i en les tutories i donar-los a conèixer aspectes sobre el funcionament i l'organització del centre. En tots els casos s'ha d'informar els pares i mares o tutors legals, de la necessitat i obligatorietat que els nins o nines assisteixin a classe. Se'ls ha d'informar de les actuacions que es duran a terme en el cas de que el nin o nina presenti absentisme.
- b). Convocar regularment mares i pares per fomentar l'apropament de les famílies als centres educatius mitjançant la seva participació.
- c). Realitzar, a principi de curs, campanyes de sensibilització cap la prevenció de l'absentisme. Es donaran a conèixer al claustre de professors del centre i a les famílies les activitats programades per promoure la seva participació.
- d). Programar les entrevistes amb els pares procurant que l'horari s'adeqüi a les seves disponibilitats.
- e). Donar informació assequible a la família, destacant els aspectes positius de l'evolució dels alumnes, possibilitats i vies de resolució dels problemes.

- f). Donar a conèixer als pares, de manera coordinada amb els Serveis Socials del municipi, activitats formatives de caire personal o d'educació dels infants, així com activitats de temps lliure dirigides a infants i joves que es realitzin fora de l'horari escolar.

3. Respecte del professorat.

Reforçar i intensificar les tutories per tal de:

- a). Poder resoldre, alumnat i professorat, les dificultats, i els dubtes que vagin sorgint al llarg del procés de reincorporació a la dinàmica de l'aula i el centre.
- b). Facilitar la integració de l'alumne en la dinàmica del grup classe.
- c). Desenvolupar, en el marc del PAT, programes de potenciació de l'autoestima, d'entrenament en habilitats socials, resolució de conflictes, i de prevenció de possibles conductes de risc recollits.
- d). Proporcionar una orientació educativa i professional continuada a l'alumnat.

4. Respecte de l'alumnat:

- a). Establir canals de comunicació activa alumnat professorat.
- b). Treballar la motivació escolar dels menors i joves i de manera especial en els canvis d'etapa.
- c). Incentivar la realització d'activitats extraescolars dins el mateix centre educatiu, com ara activitats de treball cooperatiu i d'altres que fomentin el treball en equip.
- d). Establir mesures específiques d'atenció a la diversitat per als menors absentistes, i ajudar-los així a superar les dificultats d'adaptació que puguin presentar.
- e). Treballar distintes formes d'agrupament dintre i fora de l'aula per afavorir la seva integració i participació en la dinàmica de l'aula i centre, evitant situacions de marginació o exclusió. Una via per aconseguir-ho és establir petits grups de treball dins l'aula en la qual el menor absentista pugui participar i sentir-se actiu.
- f). Facilitar oportunitats d'aprenentatge significatiu, de connexió amb la realitat viva i diària. Es tracta de desenvolupar un major grau de significativitat del treball escolar, relacionat amb els esdeveniments i les característiques de la quotidianitat de l'alumnat.

5. Xarxa interinstitucional

- a). S'han d'establir canals de comunicació i col·laboració entre les distintes institucions que treballen amb infància i joventut a fi que les actuacions que es facin estiguin coordinades de manera que l'alumnat i les famílies

dels centres educatius comptin amb una xarxa educativa i social que faciliti la prevenció de l'absentisme escolar en tant que factor de risc. Per ordenar, facilitar i agilitar les actuacions a realitzar es crearan protocols d'actuació conjunta.

- b). Per tal de vehicular aquesta col·laboració la Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat ha d'impulsar la creació d'una comissió interinstitucional per a la prevenció, detecció i abordatge de situacions de risc infantil i juvenil, que per a tal fi s'han de crear durant el curs escolar 2010-2011.
- c). Aquesta comissió estarà formada per el director general d'Innovació i Formació del Professorat de la Conselleria d'Educació i Cultura, com a president de la comissió, o persona en qui delegui; i per representants de la Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educatives; de la Direcció General de Menors i Família de la Conselleria d'Afers Socials; de l'IMAS; de Fiscalia de Menors; dels Serveis Socials Municipals; de la Policia Local. Sempre que la Comissió ho consideri, se sol·licitarà la participació d'altres entitats i organismes que en funció dels diferents casos es considerin necessàries.

Detecció i Abordatge

La detecció té per finalitat posar de manifest una situació d'absentisme i analitzar-ne les causes.

S'ha de conèixer el cas d'absentisme des del seu inici. S'han de detectar els casos d'hàbits absentistes adquirits i les recaigudes de casos considerats resolts. Serà per tant imprescindible controlar diàriament les faltes d'assistència.

Actuacions

A. Educació infanti. Educació I primària

Tutors dels centres.

- a) El tutor/la tutora passarà llista cada dia i anotarà les absències de l'alumnat.
- b) En els centres de jornada continuada es considerarà una falta d'assistència quan l'infant falta tota la jornada. En el cas dels centres

de jornada partida, es considerarà mitja falta el període del matí, i mitja falta el període d'horabaixa¹.

- c) Si el tutor o tutora no té constància del motiu de l'absència d'un alumne o alumna, a les 2 faltes d'assistència (dues jornades lectives) el centre ho posarà en coneixement dels seus pares o representats legals per esbrinar que succeeix, i, si les faltes no són justificades, es parlarà amb ells perquè assegurin l'assistència de l'alumne a classe. Se'ls ha de comunicar la situació i s'indagarà sobre les possibles causes que justifiquen la inassistència de l'alumnat i es reclamarà un compromís de la família que possibiliti la millora de la situació.

En el cas de que les famílies justifiquin l'absentisme esporàdic o intermitent sense el document oficial signat per un facultatiu es farà un seguiment exhaustiu del cas. Tot i així es considerarà com a senyal d'alarma malgrat estigui justificat en tant que es poden estar encobrint altres problemàtiques que poden ser susceptibles d'intervenció i fer, consegüentment, la sol·licitud d'intervenció al servei d'orientació educativa.

- d) En el cas que l'alumne no assisteixi al centre per motiu de viatges o vacances familiars fora dels períodes vacacionals prevists en el calendari escolar i durant un temps superior a 15 dies, s'entregarà a la família la tasca escolar que el menor ha de realitzar per compensar la falta d'assistència en el període establert i l'absència al centre educatiu. Igualment s'informarà els pares sobre la necessitat d'assistència continuada a classe dels seus fills, dels beneficis que això suposa com a mesura preventiva de dificultats d'aprenentatge i pèrdua de motivació.

En el cas que, una vegada l'alumne hagi tornat al centre, no presenti la tasca proposada feta, no se justificaran les faltes d'assistència i s'iniciarà el protocol i les actuacions que es detallen en aquestes instruccions.

- a) En cas que de les seves actuacions el centre tengués sospites que l'alumne presenta alguna altre situació de risc, la comunicació als serveis socials s'anticiparà al nombre d'absències indicat.

Cap d'estudis

- a). En tot cas, si la situació es manté, superant com a màxim les 5 faltes d'assistència acumulatives, es comunicarà el cas a la prefectura d'estudis i aquesta ha de posar-se en contacte novament amb els pares/representants legals de l'alumne, per telèfon, per carta

¹ S'entén com a falta d'assistència l'absència en el centre escolar. En educació infantil i primària es refereix a qualsevol de les dues sessions lectives en les quals està generalment dividida la jornada escolar. En aquest cas es comptabilitzarà cada sessió per separat (1/2 – 1/2) si es dóna el cas. A centres amb jornada única, l'assistència diària es comptabilitza doble, és a dir, 1 falta. En educació secundària es refereix a cada hora en la qual s'organitza el període lectiu.

certificada o per telegrama amb acusament de rebut, per tal de concertar una entrevista amb ells. En aquells casos en què la família no vagi a les entrevistes, no justifiqui suficientment les absències de l'alumne, les justificacions no siguin acceptables o no es compromet a solucionar la situació, o incompleixi els compromisos, que en el seu cas, hagués assumit, es comunicarà el cas al servei d'orientació educativa corresponent.

- b). El termini màxim d'intervenció amb les famílies no superarà els 10 dies a partir del moment en què es produeixen les faltes injustificades.

Servei d'orientació educativa

- a). Les demandes d'intervenció en els casos d'absentisme com a situació de risc, s'han de tractar dins el procés de seguiment de l'evolució dels alumnes en el qual, en tots els casos, hi participarà l'equip de suport del centre.
- b). Per fer les demandes s'ha d'emprar el *full de detecció i comunicació de situacions de risc social als centres educatius (infantil, primària i secundària)*. *Sol·licitud de comunicació*, el qual ha de reflectir les actuacions realitzades a nivell de centre per part del tutor o de la tutora, i per equip directiu. S'han d'emplenar els fulls de comunicació de tots els casos nous, tot i que ja es coneguin a través d'informació verbal.
- c). El seguiment dels casos d'absentisme suposarà una intervenció conjunta entre el servei d'orientació (més concretament el PTSC o el TISE, segons les possibilitats) i el centre educatiu, pactant les actuacions i fent-ne un seguiment regular. Per tal d'assegurar l'èxit de les actuacions els casos d'absentisme s'han d'abordar de manera immediata a la seva detecció.
- d). El seguiment dels expedients oberts es farà amb el o la cap d'estudis del centre.
- e). El servei d'orientació educativa ha de completar la informació i ha de fer les intervencions necessàries per assegurar-ne el tractament adient.
- f). Ha d'establir un pla d'intervenció amb l'alumne i la seva família per resoldre la situació d'absentisme.
- g). Tot i així, si la situació no es resol i es valora la idoneïtat d'una intervenció dels serveis socials comunitaris bàsics corresponents, el servei d'orientació els comunicarà el cas.
- h). En cas que de les seves actuacions el servei d'orientació tingués sospites alguna altre situació de risc, la comunicació als serveis socials s'anticiparà.
- i). Les actuacions fetes per part del servei d'orientació s'han d'anotar en el *full de detecció i comunicació de situacions de risc social als centres educatius (infantil, primària i secundària)*. *Sol·licitud de comunicació*.

- j). Just a l'inici de curs es revisarà la situació dels casos no resolts en el curs anterior.
- k). En l'etapa d'educació infantil, els centres educatius poden plantejar la possibilitat de donar de baixa la plaça, una vegada s'hagi aplicat el protocol i les diferents mesures d'intervenció sense que hagi millorat l'assistència de l'alumne. Aquesta proposta es comunicarà al Departament d'Inspecció i es posarà en coneixement de la Direcció General de Planificació i Centres. Aquesta circumstància es comunicarà prèviament a la família informant-la de les possibilitats de perdre la plaça escolar si no col·laboren en millorar l'assistència al centre educatiu del seu fill o filla.

B. Educació secundària obligatòria

- b) En cada període o sessió lectiva el professor o la professora corresponent passarà llista i registrarà les absències de l'alumnat de cada grup.
- c) El tutor o tutora de cada grup, setmanalment, recollirà i revisarà les absències no justificades.
- d) Si el nombre de faltes setmanals no justificades supera els 14 períodes lectius es comunica el cas al cap d'estudis. Al mateix temps, el tutor mantindrà, en primera instància, si és possible, una entrevista personal amb l'alumne per tal de corregir aquesta conducta posant els recursos que estiguin al seu abast per solucionar la situació. El centre educatiu ho posarà en coneixement dels pares, mares o representants legals, bé per telèfon o bé per escrit amb acusament de rebut en cas de no poder contactar amb ells.
- e) Si l'alumne continua faltant a classe i supera els 28 períodes lectius, el o la cap d'estudis i el tutor, amb la col·laboració de l' d'orientador educatiu, sol·licita una entrevista amb els pares o el tutor o la tutora legal de l'alumne, si cal mitjançant una carta certificada o per telegrama amb acusament de rebut a fi de posar els recursos necessaris per solucionar la situació. L'orientador educatiu, conjuntament amb el tutor o tutora, recollirà la informació pertinent i farà les intervencions necessàries per fer una valoració de la situació, establint un pla d'intervenció per resoldre la situació d'absentisme amb l'alumne i la seva família, a més de l'equip educatiu, tutor i altres professionals que es considerin adients.
- f) Si la situació no es resol aproximadament a les 42 absències d'haver-lo detectat (perquè la família no vagi a les entrevistes o no ho justifiqui suficientment les absències, no es comprometi a solucionar la situació, o incompleixi els compromisos, que, en el seu cas, hagués assumit), el centre ha de comunicar el cas als serveis socials comunitaris bàsics corresponents, a fi d'establir igualment, canals de

comunicació i acordar una intervenció conjunta tenint en compte l'especial dificultat de l'alumnat en aquesta franja d'edat.

- g) En cas que de les seves actuacions el centre tengués sospites que l'alumne presenta alguna altre situació de risc, la comunicació als serveis socials s'anticiparà al nombre d'absències indicat.
- h) En el cas que l'alumne no assisteixi al centre per motius de viatges o vacances familiars fora dels períodes vacacionals previstos en el calendari escolar i durant un temps superior a 15 dies, es comunicarà a la família la tasca escolar que el menor ha de realitzar per compensar la falta d'assistència en el període establert i l'absència al centre educatiu. Igualment s'informarà els pares sobre la necessitat d'assistència continuada a classe dels seus fills, dels beneficis que això suposa com a mesura preventiva de dificultats d'aprenentatge i pèrdua de motivació. En el cas que, una vegada hagi tornat al centre, no presenti la tasca proposada feta no se justificaran les faltes d'assistència i s'iniciarà el protocol i les actuacions que es detallen en aquestes instruccions.

C. Serveis Socials Comunitaris Bàsics. Actuacions conjuntes amb els centres educatius.

- a). El servei d'orientació educativa a través del PTSC o de l'orientador contactarà amb els serveis socials comunitaris del municipi corresponent quan es consideri necessària la seva col·laboració per als casos d'absentisme, d'acord amb el que s'estableix en aquestes instruccions. Per fer la sol·licitud de col·laboració s'ha d'utilitzar el *Full de detecció i comunicació de situacions de risc social als centres educatius (infantil, primària, secundària)* el qual s'entregarà en mà sempre que sigui possible en els reunions periòdiques que es mantenen entre els CMSS i els centres educatius.
- b). En aquells municipis on existeix conveni de col·laboració entre la conselleria i l'Ajuntament, el procediment de comunicació i l'actuació conjunta es farà d'acord amb el que s'assenyala al conveni.
- c). Els serveis socials comunitaris i el PTSC/orientador educatiu elaboraran un pla d'actuació conjunta amb les famílies i l'alumne, per el període de temps que es consideri necessari. Si la situació de risc continu i/o s'agreuja (els pares/mares o tutors legals no reconeixen les dificultats, no col·laboren, no s'involucren en la resolució de la situació i no hi ha pronòstic de millora), els serveis socials comunitaris conjuntament amb els centres educatius, comunicaran el cas al servei de Protecció del Menor mitjançant el Registre de Comunicació de cassos.

La comunicació conjunta suposa: Consignar a l'apartat Sol·licitant, les dades del professional referent del servei social municipal i el del centre educatiu; Fer constar la informació tant del centre educatiu i

del servei social municipal que es consideri adient; Signatura dels professionals que fan la comunicació.

D'aquest fet els centres educatius, quan ho considerin adequat, n'han d'informar a Fiscalia de Menors.

- d). Sempre amb el que s'estableix en aquestes instruccions, en els municipis on s'està aplicant el programa de Policia tutor/referent, els serveis socials comunitaris bàsics, quan no tenen resposta de les famílies, han de comunicar el cas al policia tutor/referent corresponent, el qual ha d'actuar d'acord amb el que s'estableix al protocol del programa esmentat. Al final de la seva actuació el policia tutor/referent que ha intervingut, ha de fer un informe per als centres educatius.
- e). Quan a través de les seves actuacions, els serveis socials comunitaris bàsics no han aconseguit contactar per cap via amb les famílies o amb el menor, o quan es tracta d'alumnes totalment desconeguts i il·localitzables per aquests serveis, els centres educatius han de comunicar el cas d'absentisme a Fiscalia de Menors mitjançant ofici acompanyat del *Full de detecció i comunicació de situacions de risc social als centres educatius (infantil, primària, secundària)*.
- f). En el cas de que hi hagi un pla de feina conjunt entre serveis socials i centre educatiu per a l'alumnat, s'acordaran pautes d'intervenció per als mesos d'estiu així com per a principi de curs.

D. Protecció de Menors. Fiscalia de Menors. Actuacions conjuntes amb els centres educatius.

- a). A fi de facilitar i agilitar la seva intervenció la comunicació dels casos d'absentisme s'ha d'acompanyar del *Full de detecció i comunicació de situacions de risc social als centres educatius (infantil, primària, secundària)* o del model emprat per al cas en qüestió.
- b). Quan, exhaurits tots els recursos no s'hagi resolt el cas d'absentisme, la direcció del centre educatiu comunicarà el cas a Fiscalia de Menors, informant d'aquest fet al Servei d'Atenció a la Diversitat i al DIE perquè tinguin constància.
- c). Quan els centres educatius en una situació d'absentisme detectada tinguin serioses sospites de maltractaments físics i/o psicològics, d'abusos sexuals, greus, o d'abandonament, han de comunicar immediatament el cas al servei de Protecció de Menors, mitjançant el Registre de Comunicació de cassos. El centre educatiu comunicarà aquest fet a Fiscalia de Menors per al seu coneixement.
- d). Quan aquests organismes actuïn per un cas d'absentisme a petició de centres educatius o de la DGIFP, han de comunicar a qui ha fet la comunicació el resultat de les seves actuacions a fi de garantir el millor retorn de l'alumne al centre educatiu.

- e). Si passat un mes des de que s'ha rebut la informació positiva de Fiscalia de Menors, l'alumne no s'ha incorporat a l'activitat lectiva després que el centre hagi fet les actuacions necessàries per contactar amb la família, el centre comunicarà el cas novament a Fiscalia de Menors.

Quarta. Alumnat no escolaritzat

1. Pas de Primària a Secundària

Els centres d'educació primària han de comunicar a Escolarització i al DIE en el mes de setembre quins són els expedients d'alumnes que té sense reclamar per part dels centres de secundària.

El Servei d'Escolarització, Informació, Títols i Convalidacions durant la segona quinzena de setembre farà el buidatge del Gestib quant a la detecció d'alumnat que no ha formalitzat la seva matrícula als centres d'educació secundària, amb especial esment a l'alumnat que passa de primària a secundària obligatòria. El Servei d'Escolarització elaborarà el llistat resultant d'alumnes no escolaritzats per zones, oficines d'escolarització i centres educatius del qual n'informarà al SAD.

En la primera quinzena d'octubre els centres de secundària han de confirmar al Servei d'Escolarització, Informació, Títols i Convalidacions l'alumnat quins són els alumnes que han formalitzat la matrícula.

En el mes d'octubre el Servei d'Escolarització, Informació, Títols i Convalidacions elaborarà el llistat definitiu d'alumnat no escolaritzat a primer d'ESO en cap centre de secundària de les Illes Balears, del qual n'informarà al SAD.

El SAD requerirà dels centres educatius de primària on estaven matriculats els alumnes no matriculats a 1r d'ESO informació sobre la situació i actuacions fetes amb l'alumne en el curs anterior. Amb aquesta informació el SAD comunicarà el casos d'alumnes no matriculats a Fiscalia de Menors. El SAD facilitarà als serveis socials dels municipis corresponents el llistat d'alumnes que es troben en aquesta situació.

Fiscalia de Menors actuarà en els diferents casos i informarà al SAD sobre els resultats de les seves actuacions. Quan aquestes tenguin un resultat positiu els pares, mares o tutors legals procediran a la matriculació de l'alumne.

Si passat un temps des de que s'ha rebut la informació positiva de Fiscalia de Menors l'alumne no s'ha matriculat, el SAD els comunicarà el cas novament.

2. *Alumnat desescolaritzat*

- a). D'acord amb la legislació vigent, en el cas que un agent de la Policia Local tengui coneixement o localitzi un menor de 16 anys sense escolaritzar, sigui pels canal que sigui, es comprovaran els fets, i en el cas d'esser verídics, es posarà en coneixement dels serveis socials comunitaris, mitjançant l'informe corresponent. En el cas d'existir en el municipi el programa de Policia Tutor o Referent, seran aquests els agents encarregats d'actuar davant els fets descrits en aquest procediment.
- b). En el supòsit que de les actuacions dels serveis socials comunitaris bàsics no s'aconsegueixi la matriculació del menor en un centre escolar, aquests tramitaran el cas als Serveis de Protecció al Menor dels Consells Insulars, i/o a Fiscalia de Menors, a fi que puguin actuar coordinadament i possibilitar la immediata escolarització del menor.
- c). Per la seva banda els serveis socials comunitaris bàsics que mitjançant les seves actuacions tinguin sospita que existeixen a la zona menors sense escolaritzar, actuaran d'ofici per establir contactes amb les famílies a fi que procedeixin a la matriculació dels infants.
- d). En el cas que no obtenguin resposta de les famílies sol·licitaran la intervenció de la Policia Local o, segons el procediment habitual del municipi, de Protecció de Menors o de Fiscalia de Menors.

Cinquena. Retorn als centres educatius

La reincorporació d'un alumne absentista al centre educatiu és un factor clau com a mesura de prevenció de repetició de situació d'absentisme.

Quan es tracta d'una alumne que havia presentat absentisme crònic o estava desescolaritzat, el tutor o tutora del centre educatiu ha de preparar la seva acollida.

El tutor o tutora del centre ha d'elaborar, conjuntament amb l'equip educatiu o l'equip de suport, segons correspongui, a partir de l'historial acadèmic i de les informacions recollides per part de les diferents institucions que han intervingut en el procés originat per l'expedient d'absentisme escolar, una adaptació adequada atès el període d'absència del centre (crònic, desescolaritzat, intermitent) i la situació personal de l'alumne.

En tots els casos, caldrà contactar novament amb les famílies per tal d'aconseguir la seva ajuda en el procés de reincorporació i recuperació escolar de l'alumne.

Sisena. Seguiment i avaluació

Els centres educatius en el marc del Pla d'Atenció a la diversitat i del Pla d'Acció Tutorial, han d'avaluar els resultats obtinguts i els procediments utilitzats per a la prevenció, detecció i abordatge de les situacions d'absentisme escolar. D'aquesta avaluació enviaran un informe a la Direcció General d'Innovació o Formació del Professorat d'acord amb el document *d'avaluació de les actuacions en la prevenció i la intervenció en l'absentisme escolar com a situació de risc*.

La comissió per a la prevenció, detecció i abordatge de situacions d'absentisme com a situació de risc, es reunirà un mínim de dues vegades durant el curs escolar per fer l'anàlisi i avaluació de les actuacions efectuades i dels resultats obtinguts a fi d'anar modificant recursos i procediments amb l'objectiu d'aconseguir la total escolarització dels menors en edat d'escolaritat obligatòria.

ÍNDEX	Pàgina
Introducció	1
1a. Àmbit d'aplicació	2
2a. Objectius	2
3a. Àmbits d'actuació	4
Prevenció. Educació Infantil. Educació Primària. Educació Secundària	5
1. Respecte a l'organització del centre	3
2. Respecte de les famílies	3
3. Respecte del professorat	5
4. Respecte de l'alumnat	5
5. Xarxa interinstitucional	5
Detecció i abordatge	6
1. Educació infantil. Educació Primària	6
2. Educació secundària obligatòria	9
3. Serveis socials comunitaris bàsics. Actuacions conjuntes	10
4. Protecció de Menors. Fiscalia de Menors. Actuacions conjuntes	11
4a. Alumnat no escolaritzat	12
1. Pas de primària a secundària	12
2. Alumnat desescolaritzat	13
5a. Retorn als centres educatius	13
6a. Seguiment i avaluació	14

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat

FULL DE DETECCIÓ I COMUNICACIÓ DE SITUACIONS DE RISC SOCIAL ALS CENTRES EDUCATIUS (INFANTIL, PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA) SOL·LICITUD DE COL·LABORACIÓ

Dirigit al responsable/cap de sector dels serveis socials comunitaris de

Data: _____

Emès per (professional de referència dels serveis d'orientació/orientador educatiu):

Nom i llinatges _____

Centre d'educació infantil i primària _____

Centre d'educació secundària _____

Carrer _____

Telèfon: _____

Fax: _____

e.mail: _____

Públic	
Concertat	

IMPORTANT

- 1.- Sempre s'informarà la família abans de fer la comunicació als Serveis Socials Comunitaris Bàsics.
- 2.- En cas d'haver-hi indicadors o sospites de maltractaments físics i/o psicològics, d'abusos sexuals i/o de negligència física/psicològica és el propi centre educatiu que ha de notificar la situació al Servei de Protecció de Menors (article 13 de la Llei 1/1996, de Protecció Jurídica del Menor, que es reproduïx a continuació).

Article 13 . Obligacions dels ciutadans i deure de reserva

1. Tota persona o autoritat, i especialment aquells que per la seva professió o funció, detectin una situació de risc o possible desemparament d'un menor, ho comunicaran a l'autoritat o als seus agents més propers, sense perjudici de prestar-li l'auxili immediat que precisi.

2. Qualsevol persona o autoritat que tenguí coneixement que un menor no està escolaritzat o no assisteix al centre escolar de forma habitual i sense justificació, durant el període obligatori, haurà de posar-ho en coneixement de les autoritats públiques competents, que adoptaran les mesures necessàries per a la seva escolarització.

3. Les autoritats i les persones que per la seva professió o funció coneguin el cas actuaran amb la deguda reserva.

En les actuacions s'evitarà tota interferència innecessària en la vida del menor.

DOCUMENT QUE AFECTA LA INTIMITAT DE LES PERSONES, SUBJECTE A RESERVA I CONFIDENCIALITAT (Art. 18 de la Constitució Espanyola, L.O. 15/1999 de Protecció de dades de caràcter personal i L.O. 15/1996 de Protecció Jurídica del Menor).

A) DETECCIÓ

1. DADES:

DADES DE L'ALUMNE			
NOM I LLINATGES			
DATA DE NAIXEMENT		LLOC DE NAIXEMENT	
ADREÇA ACTUAL			
NOM I LLINATGES PARE / MARE O REPRESENTATS LEGALS			
NOMBRE DE GERMANS EN EL CENTRE		Nivell educatiu	
TELÈFONS			
CURS I ETAPA	Repeteix SI NO	CURS ACADÈMIC 20...../20.....	

2. DESCRIPCIÓ DE LA SITUACIÓ:

Marcau amb una **X** la situació o situacions que heu detectat:

SITUACIÓ O SITUACIONS NS QUE CAUSEN LA PETICIÓ DE COL·LABORACIÓ	
Faltes d'assistència injustificades i reiterades.	
Aïllament social.	
Problemes de salut mental*. <i>*La condició de què l'alumne estigui en tractament en els serveis especialitzats de salut per a la intervenció dels serveis socials, serà sempre a criteri d'aquests.</i>	
Discapacitat o NEE.	
Manca de suficient atenció de la família/tutors legals a dificultats del desenvolupament físic, emocional i/o intel·lectual del menor de forma continuada.	
Sospita de consum de substàncies tòxiques.	
Conductes negativista-desafiants persistents que són clarament de desobediència i d'hostilitat cap a adults i iguals.	

SITUACIÓ ESCOLAR
Dades escolars a tenir en compte: aspectes d'assistència al centre (assistència regular, faltes d'assistència injustificades i/o reiterades, possibles causes de la no assistència al centre), interès, compliment de les normes establertes, presenta canvis bruscs en el seu rendiment escolar/conducta, retard escolar, conductes disruptives a classe, necessitats educatives especials, repeteix o ha repetit cursos, recent incorporació al centre, hi té altres germans...

--

CARACTERÍSTIQUES PERSONALS I DE RELACIÓ

Alguns aspectes a tenir en compte: **relació de l'alumne amb el professorat** (adequada, inexistent, desafiant, no compleix normes, no respecta límits, mentides reiterades, dificultat per assumir responsabilitats, respectuosa...), **relació de l'alumne amb els seus companys/es** (adequada, inexistent, agressiva, respectuosa, baralles, conflictiva, líder, actitud passiva, rebuig, assetjament...), **aïllament social** (manca de xarxa d'iguals, dificultats d'establir relacions, relació només mateixa cultura...), **aspectes de cura personal** (higiene, vestimenta...), **problemes de salut mental***, **discapacitat**, **nivell d'habilitats socials i de comunicació**, **autoestima i maneig emocional**, **aspectes culturals** (és immigrant, des de quan viu a Les Illes Balears, pertany a una minoria ètnica...), **existència o no de consum de substàncies tòxiques**.

**La condició de què l'alumne estigui en tractament en els serveis especialitzats de salut per a la intervenció dels serveis socials, serà sempre a criteri d'aquests.*

RELACIONS I SITUACIÓ FAMILIAR

Alguns aspectes a tenir en compte: **Relació entre la família i el centre educatiu** (fluida o puntual, bona o dolenta, de col·laboració, família absent o poc implicada: no assisteixen a reunions, ni acudeixen quan se'ls cita, ni col·laboren amb el professor...), **atenció i cura dels pares cap al fill/s** (atenció adequada o existència de signes de desatenció: - Aspecte físic notòriament descurat quant a higiene i vestimenta.

- Arriba al centre sense desdejunar i/o presenta gana desmesurada.
- Sembla cansat, es dorm a classe.
- Acudeix al centre malalt, no rep tractament mèdic adequat.
- Manca de supervisió, el/s fill/s passen molt de temps tot sols.
- Sobrecàrrega d'obligacions familiars.

relació entre els membres de la família (manca de comunicació, menyspreu, relació afectiva...),

aspectes de competències parentals (permissivitat, "col·leguisme", autoritarisme, sobreproteccionisme...),

informació general de la família (aspectes laborals, unitat de convivència, aspectes econòmics...).

RELACIONS FORA DE L'ENTORN ESCOLAR
Alguns aspectes a tenir en compte: entorn en què es mou (carrer, bars, recreatius, espais públics...), participació amb colles/grups marginals amb transgressió de normes, grup d'amics més grans, activitats realitzades al temps lliure...

ALTRES
Possibles aspectes a tenir en compte: Interessos, motivacions, aficions...

B). ABORDATGE

REGISTRE DE LES INTERVENCIONS FETES POSTERIORMENT EN EL PROCÉS DEL CAS

DESCRIPCIÓ DEL TREBALL REALITZAT DES DEL CENTRE EDUCATIU DAVANT LA SITUACIÓ DE DIFICULTAT
Alguns aspectes a tenir en compte: actuacions i intervencions dels professionals del centre educatiu (tutor, director, cap d'estudis, professionals de SOE, docents del Departament d'Orientació): entrevistes i cites amb els progenitors, entrevistes i cites amb l'alumne, adaptacions curriculars individuals, programes de suport educatiu, etc). Especificar els resultats assolits. Coordinació amb serveis externs: Serveis Socials, Salut mental...

DOCUMENT QUE AFECTA LA INTIMITAT DE LES PERSONES, SUBJECTE A RESERVA I CONFIDENCIALITAT (Art. 18 de la Constitució Espanyola, L.O. 15/1999 de Protecció de dades de caràcter personal i L.O. 15/1996 de Protecció Jurídica del Menor).

<p>Tutor/Tutora: Intervencions, dates i resultats.</p> <p>Equip directiu: Intervencions, dates i resultats.</p> <p>Servei d'orientació educativa/ Orientador educatiu: intervencions, dates i resultats.</p>
--

DESCRIPCIÓ DEL TREBALL REALITZAT DES SERVEIS SOCIALS DAVANT LA SITUACIÓ DE DIFICULTAT
<p>Pla conjunt d'actuació amb el centre educatiu. Especificar les propostes d'actuació, la seva temporalització (durant el curs escolar, durant les vacances escolars).Plans de feina individuals, ... Altres Intervencions fetes i resultats obtinguts.</p>

INTERVENCIÓ DE POLICIA LOCAL O POLICIA TUTOR/REFERENT
<p>Indicar actuacions (acabades o en curs), dates, resultats.</p>

INTERVENCIÓ DE PROTECCIÓ DE MENORS O FISCALIA DE MENORS
<p>Indicar actuacions (acabades o en curs), dates, resultats.</p>

**NOTA: Tot el document s'ha d'emplenar telemàticament.
Sempre s'entregarà en mà o per e.mail als serveis socials corresponents.**

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura

Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat

AVALUACIÓ DE LES ACTUACIONS EN LA PREVENCIÓ I LA INTERVENCIÓ EN L'ABSENTISME ESCOLAR COM A SITUACIÓ DE RISC. CURS 2010-2011

CENTRE EDUCATIU:

CODI DEL CENTRE:

Telèfon:

Fax:

e.mail

LOCALITAT / MUNICIPI:

TIPUS DE CENTRE:

- Públic
- Concertat

ETAPES QUE IMPARTEIX:

- Ed. Infantil
- Ed. Primària
- Ed. Secundària Obligatòria

DATA DE L'INFORME:

SS MUNICIPAL QUE LI CORRESPON:

ASPECTES A VALORAR DEL PROGRAMA DE PREVENCIÓ I INTERVENCIÓ DE L'ABSENTISME ESCOLAR COM A SITUACIÓ DE RISC:

1. Evolució de l'absentisme en el centre educatiu.
2. Nombre de cassos treballats i nombre de cassos resolts: en el propi centre, amb Serveis Socials, amb Protecció de Menors, amb Fiscalia de Menors.
3. Avaluació i valoració de les intervencions realitzades en el centre educatiu.
4. Avaluació i valoració de les actuacions d'altres serveis i institucions que han intervengut.
5. Agilitat i resultats dels procediments dels centres i conjunts amb altres serveis i institucions.
6. Conclusions, propostes i suggeriments.
7. Altres.